Η ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ ΜΑΣ

Τά βασικά γνωρίσματά της

Τοῦ Μητροπολίτου

Καισαριανῆς, Βύρωνος & Ὑμηττοῦ

Δανιήλ

Η Κυριακή τῆς Ὀρθοδοξίας μᾶς προσφέρεται ὡς μία εὐκαιρία αὐτογνωσίας, προσδιορισμοῦ τῆς αὐτοσυνειδησίας μας καί ἐπιγνώσεως τοῦ πνευματικοῦ χώρου ἐντός τοῦ ὁποίου, κινούμεθα, ὑπάρχουμε καί ζοῦμε. Ἰδιαίτερα μάλιστα στήν ἐποχή μας, πού ὁ νεοεποχίτικος συγκρητισμός μέ τήν ἀνάμειξη καί ἀνάκραση διαφορετικῶν παραδόσεων, πίστεων καί θρησκειῶν προσπαθεῖ νά ἐπιβάλλει τήν ἄποψη, ὅτι ἡ ὀρθόδοξη πίστη εἶναι μία ἀπό τίς πολλές ἀτραπούς, πού ὁδηγεῖ στήν ἀλήθεια, παράλληλη μέ πολλές ἄλλες ἀτραπούς κι ὄχι ἡ μία ὁδός ἡ ἀπάγουσα στή ζωή. Ἰδιαίτερα σήμερα, πού τά μάτια πολλῶν, χριστιανῶν καί μή, εἶναι στραμμένα πρός αὐτήν κι ἀναζητοῦν νοσταλγικά τήν γνησιότητα τῆς χριστιανικῆς ἐμπειρίας καί μαρτυρίας στό σύγχρονο κόσμο. Αὐτό πού ἀναδεικνύει τήν ζωτικότητα καί τόν ἀκατάβλητο δυναμισμό τῆς Ὀρθοδοξίας μας, τῆς δικῆς μας παραδόσεως, τοῦ ἀνατολικοῦ χριστιανισμοῦ, εἶναι τά βασικά γνωρίσματά της. Συγκεκριμένα:

Ἡ γνησιότητα τοῦ δόγματος

Ἡ Ἐκκλησία μας διατηρεῖ ἀνόθευτη καί ἀναλλοίωτη τήν διδασκαλία τοῦ Κυρίου, τῶν Ἀποστόλων, τῶν Πατέρων τῆς μίας ἁγίας, καθολικῆς καί ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας. Δέν προσέθεσε, δέν ἀφαίρεσε κάτι. Σεβάσθηκε στό ἔπακρο τήν παραδοθεῖσα ἀπό τόν Θεό πίστι καί ἀλήθεια. Καί αὐτό ἔγινε μέ ποταμούς αἱμάτων, μέ κόπους καί θυσίες τῶν τέκνων της. Γι' αὐτό καί σήμερα τῆς ἀναγνωρίζεται αὐτή ἡ πιστότητα στόν ἀρχέγονο χριστιανισμό καί τήν διδαχή του.

Ἡ βαθειά πνευματικότητα

Οἱ θεοφόροι διδάσκαλοι καί πνευματικοί πατέρες μας δέν ἰδεολογικοποίησαν τήν πίστη. Δέν τήν μετέτρεψαν σέ μία ἀνούσια νοησιαρχία, σ' ἕνα λογιοκρατικό σύστημα πού ἀνταποκρίνεται στήν ἀσθενῆ καί πεπερασμένη ἀνθρώπινη λογική. Ἐκήρυξαν τό ὑπέρλογο τῆς πίστεως καὶ ἐκάλεσαν τήν λογική νά ὑποταχθεῖ στό μυστήριο τοῦ Θεοῦ, πού εἶναι *«λογισμοῖς ἀνεπίβατον»*. Ἀκόμη οἱ ἴδιοι δέν ἐξέτρεψαν τήν πίστη σέ ἠθικολογία, σέ μία στείρα δεοντολογία, σέ πίνακα κανόνων καί ὑποχρεώσεων. Ἀκολούθησαν τήν Παύλεια θεολογία καί τήν διακήρυξη τοῦ μεγάλου ἀποστόλου ὅτι, *«οὐ δικαιοῦται ἄνθρωπος ἐξ ἔργων νόμου»*. Ἀντίθετα ἐκάλεσαν τόν ἄνθρωπο νά ζήσει ἐν Χριστῷ, νά μεταμορφωθεῖ εἰς θεῖον εἶδος καί κάλλος, νά ἀνακαινισθεῖ καί νά γίνει νέα κτίσις καθαρή ἀπό κάθε ἁμαρτία καί πονηρία. Τέλος δέν διεμόρφωσαν ἕνα τελετουργικό σύστημα σάν αὐτό τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ ἤ τῶν παλαιῶν εἰδωλολατρικῶν παγανιστικῶν θρησκειῶν, ἀλλά προσέφεραν στόν κόσμο τήν ὕψιστη καί μοναδική ἐμπειρία τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς.

Ἔτσι ἡ Ὀρθοδοξία οὔτε ἰδεολογία, οὔτε ἠθικισμός, οὔτε θρησκευτική τελετουργία εἶναι. Εἶναι καθολική βίωση τοῦ μυστηρίου τῆς σωτηρίας. Στήν Ἐκκλησία μας ὁ ἄνθρωπος ζεῖ μέ τόν Θεό Πατέρα. Τόν ἀκούει νά τοῦ μιλᾶ, νά τόν διδάσκει. Δέχεται τήν χάρη Του καί τήν φροντίδα Του. Τοῦ ὁμιλεῖ κι αὐτός μέ τήν προσευχή του, τήν λατρεία του, τήν ἱκεσία του, τήν εὐχαριστία του καί τήν δέησή του. Ὁ ἄνθρωπος στήν Ὀρθοδοξία μας καλεῖται νά βιώσει μέ τήν πίστη του καί τόν προσωπικό του ἀγώνα τό μυστήριο τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ καί νά προγευθεῖ τήν ἐσχατολογική προσδοκία, ὅταν ἡ σκηνή τοῦ Θεοῦ θά εὑρίσκεται μαζί μέ τούς ἀνθρώπους καί θά εἶναι κατά τόν ἀποστολικόν λόγον, *«Ὁ Θεός τά πάντα ἐν πᾶσιν»*.

Ὁ λειτουργικός πλοῦτος

Ἡ Ὀρθοδοξία μας εἶναι δοξολογική, ὅπως καί ἡ Ἁγία Γραφή. Γιά τήν Ὀρθοδοξία ὁ Θεός καί τό ἔργο Του, τῆς δημιουργίας καί τῆς σωτηρίας, δέν μπορεῖ νά γίνει ἀντικείμενο μιᾶς θεωρητικῆς διδασκαλίας, ὕλη μιᾶς γνωσιολογικῆς διαδικασίας. Ἡ στάση τῆς Ὀρθοδοξίας ἀπέναντι στό Θεό εἶναι περισσότερο αἶνος καί ψαλμός, γεμάτος ἐνθουσιασμό, ἐλπίδα, συγκίνηση, ἀγάπη, ἱκεσία, εὐχαριστία, δέηση καί θαυμασμό. Εἴμαστε καί στό θέμα αὐτό συνεπεῖς πρός τήν Ἁγία Γραφή καί διατηροῦμε τήν παράδοση τοῦ ἀρχέγονου χριστιανισμοῦ. Ἐκφράζουμε δέ τήν δοξολογία μας μέ ἕνα πλῆθος λατρευτικῶν ἀκολουθιῶν καί πράξεων.

Ἡ ὀρθόδοξη λατρεία βιώνεται ὡς διάλογος τοῦ πιστοῦ μέ τόν Θεό. Ἡ ὀρθόδοξη μυστηριακή λατρεία εἶναι ἕνας οὐσιαστικός διάλογος ἀνάμεσα στόν Θεό καί τούς πιστούς. Ὁ Θεός ἀνταποκρίνεται στήν προσευχή μας τότε, ὅταν ἐμεῖς Τόν ὑμνοῦμε καί θυμούμαστε ὅλα ὅσα ἔκανε γιά τήν σωτηρία μας. Τότε ἀνοίγει τά μάτια τῆς ψυχῆς μας γιά νά δοῦμε καί νά γνωρίσουμε τό ἔργο Του. Ταυτοχρόνως προκαλεῖ μέσα μας τήν διάθεση νά Τόν ὑμνήσουμε καί νά Τοῦ ἐκφράσουμε τήν εὐγνωμοσύνη μας γιά τό ἔργο Του, αὐτό πού γνωρίσαμε. Μέσα στήν ὀρθόδοξη λατρεία ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι ὁ ἄνθρωπος μπορεῖ νά δεῖ καί νά ζήσει κατά ἕνα τρόπο βαθύ ὑπαρξιακό τήν ἀνάγκη τοῦ Θεοῦ, κι αὐτό γίνεται ὅταν κοινωνεῖ μαζί Του. Διά τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ξεπερνᾶ τήν ἀδυναμία καί τήν δυστυχία καί νοιώθει ζώντας μακρυά ἀπό τόν Θεό καί ἀποκτᾶ τήν αἰσιόδοξη βεβαιότητα τῆς ἐλπίδας γιά τήν τελείωσή του.

Ἰδού γιατί ἡ ὀρθόδοξη λατρεία εἶναι αἰσιόδοξη καί γιατί μέσα στήν ἀτμόσφαιρά της ὁ ἄνθρωπος ἐξυψώνεται καί προγεύεται αὐτή τήν ἐξύψωση πού εἶναι ἡ αἰώνιος ζωή κοντά στόν Θεό.

Τό ἀσκητικό ἰδεῶδες

Ἡ Ὀρθοδοξία εἶναι ἀσκητική. Ὁ ἄνθρωπος καλεῖται νά ζήσει λιτά κατά τήν προτροπήν τοῦ Παύλου στόν Τιμόθεο, *«ἔχοντες δέ διατροφάς καί σκεπάσματα, τούτοις ἀρκεσθησόμεθα»*. Θεωρεῖ τήν πλεονεξία εἰδωλολατρεία καί συνιστᾶ ἐντόνως τήν ἀπόθεση τῶν βιωτικῶν μεριμνῶν, οἱ ὁποῖες περισποῦν, διασκεδάζουν τόν νοῦν καί τόν ἐμποδίζουν νά ἀποκτήσει τήν θεωρία τοῦ Θεοῦ, πού πρέπει νά ἀποτελεῖ γιά κάθε πιστό *«τῶν ἐφετῶν τό ἀκρότατον»* δηλαδή τήν πιό ὑψηλή καί κορυφαία ἐπιθυμία του. Ἡ ἄσκηση γίνεται μέσον γιά τήν θεωρία τοῦ ἀθεώρητου Θεοῦ. Ἔτσι δικαιώνεται ὁ ἀγώνας τοῦ ἀνθρώπου γιά κάθαρση ἀπό τά πάθη τῆς πονηρίας. Θά μπορούσαμε νά ποῦμε, ὅτι ἡ Ὀρθοδοξία παράγει κεκαθαρμένους, φωτισμένους καί θεωμένους ἀνθρώπους, δηλαδή ἁγίους, ἱκανούς νά προσομιλήσουν τῷ Κτίστῃ καί Θεῷ καί νά γίνουν κατά τόν λόγον τοῦ κορυφαίου τῶν Ἀποστόλων Πέτρου *«κοινωνοί θείας φύσεως»*.

Τό συνοδικό πολίτευμα

Οἱ Πράξεις τῶν Ἀποστόλων, πού ἀποτελοῦν τό Χρονικό τῆς Ἐκκλησίας στούς χρόνους τῶν Ἀποστόλων στό ιε΄ κεφάλαιο ἀναγράφουν τήν

συγκληθεῖσαν στά Ἱεροσόλυμα τό 52 μ.Χ. Ἀποστολική Σύνοδο. Αὐτή ἀποτελεῖ ἔκτοτε τήν βάση τῆς μορφῆς διοικήσεως τῆς Ἐκκλησίας. Εἶναι ἡ συνοδικότητα. Ὅλοι οἱ ἐπίσκοποι συνέρχονται καί συγκροτοῦν σύνοδον στήν ὁποία συζητοῦν καί ἀποφασίζουν γιά τά ἀφορῶντα στήν πίστη, στήν ζωή, στήν διοίκηση, στήν τάξη καί στήν λατρεία τῆς Ἐκκλησίας. Καί αὐτός ὁ ἀποστολο-παράδοτος τρόπος διοικήσεως διασώζεται ἐπί δύο χιλιάδες χρόνια μόνο στόν ἀνατολικό χριστιανισμό, στήν ἁγία Ὀρθοδοξία μας.

Οἱ λειτουργικές τέχνες

Στήν Ὀρθοδοξία μας, στόν ἀνατολικό χριστιανισμό, οἱ τέχνες ἀνεπτύχθησαν γιά νά ὑπηρετήσουν τήν λειτουργία τῆς ἐκκλησιαστικῆς κοινότητος καί νά βοηθήσουν τόν πιστό μέσα ἀπό τά αἰσθητά νά ψηλαφίσει νοητῶς τόν ὑπεραισθητόν κόσμον τοῦ Θεοῦ καί νά εἰσδύσει στόν ὁλόφωτο χῶρο τῆς θείας βασιλείας. Ἡ εἰκονογραφία, ἡ ναοδομία, ἡ ἀρχιτεκτονική, ἡ ποίηση, ἡ μουσική, ἡ γλυπτική καί οἱ λοιπές τέχνες ἐκλήθησαν νά ἀπεικονίσουν τόν ἔνδοξο καί λαμπερό κόσμο τοῦ Θεοῦ, τήν θείαν εὐπρέπεια καί μεγαλειότητα, ἐξήγησαν κατά τό δυνατόν τά μυστήρια τοῦ Θεοῦ καί ἀνέβασαν τόν ἄνθρωπον καί τόν ἔκαμαν ἰσοστάσιον τῶν Ἀγγέλων, ὥστε μαζί τους σέ μιά χοροστασία νά δοξάζουν τό πάντιμον καί μεγαλοπρεπές ὄνομα τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ.

Βεβαίως δέν εἶναι μόνο αὐτά τά γνωρίσματα τῆς Ὀρθοδοξίας μας. Σέ αὐτά μποροῦμε νά προσθέσουμε κι ἄλλα, ὅπως π.χ. τήν ἀποστολική θεμελίωση τῆς Ἐκκλησίας μας, τήν πατερική δομή τῆς θεολογίας μας, τήν ἐμμονή στήν ἐκκλησιαστική παράδοση, ἡ ὁποία δέν εἶναι μιά τυπική ἐπανάληψη ἀλλά μά ζωντανή συνέχεια ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι.

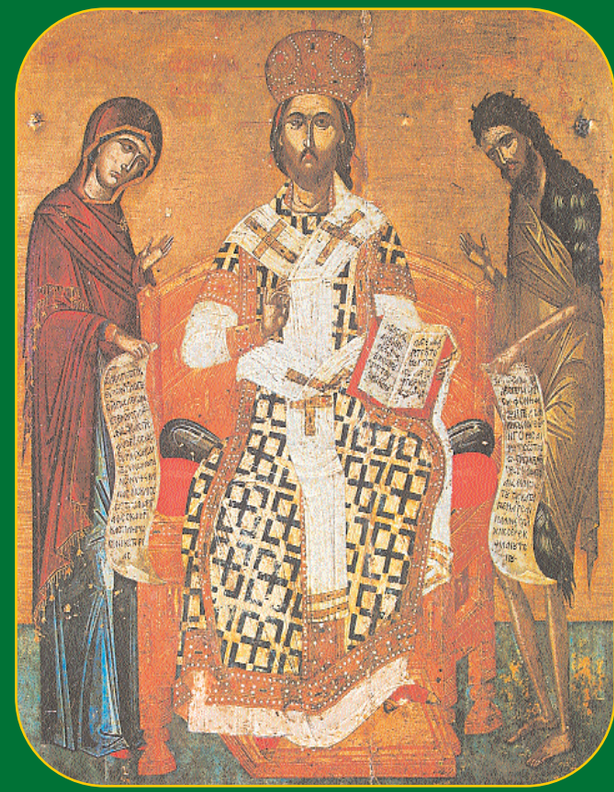
Μέ ὅσα ἔγραψα ἤθελα μόνο νά βοηθήσω ὅλους μας νά καταλάβουμε τήν πανηγυρική διακήρυξη τῆς σημερινῆς ἡμέρας.

«αὕτη ἡ πίστις τῶν Ἀποστόλων
αὕτη ἡ πίστις τῶν Πατέρων
αὕτη ἡ πίστις τῶν Ὀρθοδόξων
αὕτη ἡ πίστις τήν Οἰκουμένην ἐστήριξεν»

Ἡ ἁγία Ὀρθοδοξία μας ἦταν τό στήριγμα τῆς Οἰκουμένης, εἶναι καί παραμένει στήριγμα τῆς ζωῆς καί τῆς ἐλπίδας ὅλων τῶν ἀνθρώπων.

ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ: ΕΠΤΑΛΟΦΟΣ Α.Β.Ε.Ε., ΤΗΛ: 210 92 14 820, www.eptalofos.com.gr

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ
ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗΣ, ΒΥΡΩΝΟΣ ΚΑΙ ΥΜΗΤΤΟΥ

Η ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ ΜΑΣ

Τά βασικά γνωρίσματά της